

Vlad Roman este un scriitor român născut în 1981 în Sebeș, județul Alba. A absolvit în 2003 Facultatea de Litere din Cluj-Napoca, în cadrul căreia a activat până în 2009. Între 2002 și 2006 a fost redactor-șef la revista *Echinox*. În intervalul 2001-2009 a publicat o serie de articole, cronici, studii etc. în reviste culturale din țară și în volume colective de specialitate. A avut mai multe slujbe, inclusiv profesor de limba română, editor, redactor și lector de carte, traducător etc. Din 2009 trăiește în satul natal. A debutat în anul 2016 cu romanul *Cât mai aproape de tine*, apărut la Editura Univers.

VLAD ROMAN

Prima secundă

CUPRINS

[În care vedem un tânăr în drum spre un oraș îndepărtat.]	5
[În care aflăm despre un învățat rătăcitor și despre intențiile sale.]	15
[În care facem cunoștință cu un maestru ceasornicar din Linz.]	23
[În care descoperim câteva imagini ciudate și un ceas începe să bată.]	32
[În care manuscrisul începe să povestească.]	45
[În care Filippo vorbește despre ocupația lui.]	57
[În care manuscrisul cunoaște orașul Linz.]	71
[În care Fromm își primește oaspeții.]	80
[În care Filippo se gândește la câteva imagini și vede un orar de argint.]	93
[În care manuscrisul se trezește înstrăinat pentru o nimica toată.]	104
Povestea cămillei albe și a ochilor lui Karim.	114
[În care manuscrisul spune o întâmplare de mai demult.]	119
Povestea lui Farid și a porumbeilor oglindiți în lacul de sare . .	124
[În care Filippo face un ultim racursi până în Persia și înapoi.]	130
Povestea Aliyei și a fetei cu flori albastre	138
[În care manuscrisul ascultă discuțiile din cameră și explică niște detalii.]	142
Povestea Vaivei și a celor o sută șaptesprezece plute de lemn . .	155
[În care Filippo își amintește din nou de tatăl său.]	160
[În care Antonio aude cinci parabole și trei imagini despre timp, stil și speranță.]	172

[În care manuscrisul se naște din nou.]	185
Re [În care Antonio discută cu Clavius și hotărăsc împreună ce au de făcut în continuare.]	196
[În care Filippo îl ajunge din urmă pe ibn Ziyād.]	203
[În care manuscrisul se întâlnește cu Loránd.]	217
[În care Fromm defilează cu toate ceasurile sale.]	231
[În care Antonio pățește un lucru de-a dreptul deranjant.]	245
[În care Michael începe să vorbească.]	258
[În care copia își imaginează cât de frumos miroase la pieptul unui erou.]	271
[În care Filippo află de lucrurile din noaptea precedentă.]	281
[În care Michael vede pentru prima oară cadranul lui Filippo.]	296
[În care Fromm iese din atelierul său.]	309
[În care Michael își pune câteva întrebări despre timp.]	317
[În care Filippo înțelege lucruri noi cu privire la cadranul său.]	325
[În care Michael își încheie ziua de lucru.]	335
[În care Fromm semnează manuscrisul.]	344
Povestea lui Behar Xhaferi, călătorul care s-a oprit.	355
[În care Filippo își află imaginea.]	363
[În care Michael face câteva alegeri de neoprit.]	373
[În care copia coboară câteva trepte împreună cu Loránd și Bernasius.]	381
[În care Michael vede ultima imagine și povestea își găsește sfârșitul.]	392

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ROMAN, VLAD

Prima secundă / Vlad Roman. - București : Univers, 2018

ISBN 978-973-34-1038-6

821.135.1

VLAD ROMAN

PRIMA SECUNDĂ

© Editura UNIVERS, 2018

EDITURA UNIVERS

www.edituraunivers.ro

ISBN 978-973-34-1038-6

[ÎN CARE VEDEM UN TÂNĂR ÎN DRUM SPRE UN ORAȘ ÎNDEPĂRTAT.]

Își depărtă degetele pe cuvertură și ascunse în podul palmei conturul unui ceas de argint. Apoi, nepierzând-o din ochi, îi descoperi ușor gâtul și, cu mișcări de o finețe aeriană, îi desprinse lanțul de aur și-l făcu nevăzut într-o pungă de piele de pe pat. În sertare găsi mănuși din brocart purpuriu, tivite cu perle albe și negre, două inele și un neprețuit cercel bătut cu agate după noua modă de la Nürnberg. În tăcere desăvârșită și cu mișcări calme, aproape caligrafiate, le luă rând pe rând împăturându-le în batistele tinerei. Lorând nu se grăbea. Așa gol, se duse la ligheanul emailat din colțul camerei, se spală pe față, pe mâini și pe piept, căută un prosop și își șterse trupul uitându-se pe geam. Se îndreptă către un scaun de lângă pat, își trase pantalonii, își aruncă pe el cămașa de corp și o potrivi cu grijă înainte să strângă brăcinarul. O răcoare ușoară îi înconjură mâinile și picioarele. Se întinse, ca după un somn bun, și căută mai departe restul hainelor: vesta, apoi haina de drum, călțunii și geanta pentru șa. În geantă, lângă lucrurile sale, vâri bijuteriile fetei. Se uită cu puțină părere de rău către ea, spunându-și că obiceiul e vechi, ar trebui să renunțe la el, doar nu mai avea nevoie de toate astea. Dar nu se opri. Într-un gest elegant, puse totuși înapoi pe masă cercelul desperecheat. Apoi, grăbit, își adună toate și părăsi camera.

Dinăuntru se ieșea într-un pridvor cu vedere spre curtea interioară a hanului. Era un aer puternic, așa cum se întâmplă

uneori în diminețile de toamnă: natura părea mai prezentă decât în alte dați și mai lucidă. Loránd se întinse încă o dată, buimac și ușor amețit de diferența de temperatură, își căută în tolbă harta și începu s-o studieze, sprijinit de un stâlp de lemn. Se afla în Maribor, un târg slav de la granița cu Sfântul Imperiu. Dacă ar pleca acum, ar ajunge în Graz până mâine seară cu un cal bun. Trebuia să-l vadă pe Miograd. Miograd Radić era un bun prieten, hoț de bijuterii în tinerețe, la fel ca Loránd, dar cumișit de câțiva ani și așezat pe o moșie de lângă Graz împreună cu o nemțoaică trupeșă. Fusesse înțelept Miograd: ce furase, în loc să strice și să bea, adunase cu grijă și, după numai câțiva ani, își luase moșia aceea. Fata era de-a locului, iar Miograd nu voia să se așeze pe unde făcuse pagubă mai demult. Și, cum toată tinerețea și-o pierduse prin nordul regatelor Italiei și prin ținutul hunilor, i se păruse potrivit să aleagă un loc de la mijloc. Printre huni, îl cunoscuse pe Loránd. Nu auziseră unul de altul, dar tehnicile de furt li se asemănau teribil. Uneori vrăjeau domnișoare cazate în mănăstirile din orașe. Alteori descindeau în case bogate ca tineri învățați, trimiși de maeștrii de la Londra și Paris, de la Ferrara și Augsburg să-și facă ucenicia de institutori prin provincii îndepărtate. Plini de maniere și stil, cu recomandări pecetluite cu ceară arabă, îngropate în semnături și împopoțonate cu litere iluminate și marginalii pastelate, cunoscători în artele batistelor, în dansuri și limbi clasice, cei doi câștigau încrederea aristocraților de țară și se aciueu pentru o vreme în casele lor. Pe atunci, orișice nobil mai snob (și care nu era?) își dorea copii cu școală. Dar uneori școlile erau departe, iar Loránd și Miograd, veniți pe jos – nici cal n-aveau, săracii –, cădeau ca pita lui Dumnezeu în casa omului. Băiatul trebuia să știe proverbele grecești, să se cultive în etica lui Petrarca, să converseze în latină, să înțeleagă aia și ailaltă, iar fata – ei bine, cineva trebuia s-o învețe dansurile adevărate, așa cum se desfășoară ele la curțile mari, sub supravegherea strictă a vreunei babe

oarbe. În mai puțin de trei săptămâni, cam tot atâta cât durează verificarea unui act și adevărul unei semnături, în cazul în care stăpânul casei ar avea bănuieli, cei doi dispăreau, luând cu ei tot ce se putea căra ușor și de preț. Nu se atingeau de fete, ca să reducă revolta părinților, în schimb descopereau plini de satisfacție sânii împliniți ai matroanelor sau sâni înmuguriți ai fiilor lor. Grăbiți, în mijlocul nopții, călăreau cât vedeau cu ochii și eșuau în vreun han îndepărtat unde-și refăceau puterile pentru următorul atac.

Așa se întâlniseră, cu zece ani înainte de povestea asta. Băuseră împreună, băuseră iarăși, vorbiseră despre regi și vite, și fiecare aflase cu ce se ocupa celălalt. Asta dusesse la un concurs mut și o prietenie pe cinste. Alegeau moșii apropiate și atacau deodată. Câteva anotimpuri le mersese bine, până începuseră să apară tot felul de povești despre doi șarlatani ce cutreieră ținuturile Habsburgilor austrieci, sudul Prusiei și al marelui Lituanii. Și vorbele se înmulțesc precum secara în pământul umed; ei înțeleseseră asta și hotărâseră să plece.

– O ultimă dată, îi zisesse Miograd, într-un birt din Győr.

Ajunseseră acolo cu două zile în urmă și se puseseră pe planuri după o odihnă binemeritată. Loránd, care nu-i spusese niciodată prietenului său cum se făcea că la cei douăzeci și trei de ani ai săi vorbea latina mai bine ca episcopii catolici, era îngrijorat de influența tot mai mare a turcilor în toate părțile prin care se mișca. Știa mai bine decât lăsa să se vadă că serdarii otomani din sud și beii mai aveau multe de spus peste Győr și Viena. Nu trecuseră mulți ani de la asediu.

– Nu-i vorbă, nu mai rămânem. Tu stai dacă vrei, eu mă duc. Dacă te prind creștinii e una, te bagă într-o temniță nenorocită și tot mai ai o șansă. Dar dacă te-a prins turcul, ți-a tăiat mâna. Asta-n cel mai fericit caz.

– Numai o dată, nu mai exagera atâta, răspunsese Miograd. Știu eu o familie mai la sud, vorbea Ilona, matroana de astă-toamnă, zicea că sunt oameni așezați și tot așa. Mergem și vedem.

– Eu nu mă mai bag la nimeni pe-aici. Îți zic cum facem: ne oprim pe aproape și-ți dau două săptămâni. E crai nou. Cât facem până acolo?

– Trei zile cu calul.

– Tot la otomani e?

– Tot, tot.

– Bun, atunci mergem încolo, trag la un han și te aștept. Și, când va fi luna moartă, plecăm. Oricum trebuie să trecem granița într-o noapte fără lună.

Și îl așteptase. Șaisprezece nopți mai târziu, două umbre treceau granița nepăzită îndreptându-se spre Graz. Miograd purta după el toate câștigurile, pe când Loránd ducea numai o tașcă mică, cu cele de trebuință și câțiva bani.

– Unde-ți sunt banii? îl întrebase cel dintâi.

– La turci, e mai sigur la ei.

Când, în vara aceluiași an, Szentágotai Loránd își lăsase prietenul în târgul austrieilor, ceva din bărbăția și nemurirea lui rămăsese acolo. Un vânt greu, grec, nomad îi însoțise pasul și calul până la porțile vestice ale orașului Graz. Și un altul, la fel de violent și străin, îl întâmpinase la ieșire. Szentágotai privea în urmă cu o figură prostită, știind că, odată cu oprirea lui Miograd, felul acela de viață nu va mai fi.

Toate acestea se întâmplaseră cu șase ani înainte, iar Mariborul părea neschimbat, deși nu-l mai trecuse de atunci. Un cat nou din loc în loc, mirosul străzilor lăturalnice, graba turcilor și lentoarea slavilor prin piețe și amestecul bolnav de fețe lăptoase și fețe verzui. Aici se simțea acasă. Aici se putea opri și el, așa cum făcuse prietenul lui. După ce-o să se termine povestea asta, o să-și caute o fată cu ochii neștiutori și-o să-i facă o ceată întreagă de prunci. E priceput în toate, o să cumpere o moșie mică, o să semene ovăz și-o să traducă texte la biserica pentru un ban în plus, dac-o să fie nevoie.

În toamna aceea se făceau cinci ani de când plecase sora lui cu italianul ăla. Cinci ani grei. Îi vizitase, văzuse ce era acolo.

Da Samola sunt nobili cum este calul lui pursânge, nobili îmbogățiți peste noapte, nobili cu bunici cusătorese. Hoți vicleni, curați. Și Erzsébet, prostituța, s-a dus după el. Mai devreme, pe când soră-sa era încă fată, țăranii de pe moșiile lor s-au răsculat. Le-a ajuns cuțitul la os, cu taxele pentru turc, pentru împărat și pentru grof. Groful Kádár, tatăl lor, s-a trezit noaptea cu foc în cameră și cu câțiva vlăjgani cu furci și coase. Săracii de ei aveau furci de lemn. A urlat cât a putut să-l audă nevasta și copiii, a mai horcăit de două ori și s-a dus. Câteva minute mai târziu au prăpădit-o și pe ea.

Guvernanta, o femeie-bărbat cu spetele mari și privirea ascuțită, a băgat copiii în trăsura și, împotriva urletelor lui Loránd ce încerca să facă pe bărbatul și pe tânărul stăpân, s-a suit pe blana de sus și a dat bice cailor.

Erzsébet n-a conținut cu plânsul în cele două săptămâni cât le-a luat să ajungă în sudul ținuturilor ungurești. Aici, guvernanta i-a lăsat în grija unui prieten vechi de-al grofului Kádár, le-a făcut pe frunte semnul crucii cu cenușă și le-a zis:

– Numele vostru nu mai există scris. Pe tatăl mamei voastre l-a chemat Szentágotai. Luați numele ăsta și faceți-vă o viață cu el. Nu pot să stau cu voi. Loránd, găsește ceva muncă, știi latina mai bine decât mulți profesori de pe-aici. În plus, scrii frumos ca nimeni altul. Iar tu, Erzsi, ascultă-l pe fratele tău.

Dar, după doi ani de lupte și încercări, Loránd și-a lăsat sora în grija noii familii și încet-încet s-a înstrăinat. Un an mai târziu era tâlhar în toată regula. Un tâlhar călător, care ataca singur. Când, după alți câțiva ani, s-a întors să-și vadă sora, a aflat-o plecată în nordul Italiei. S-a dus după ea, a căutat-o și i-a vizitat politicos. Fata, acum mamă de două ori, i-a sărit în brațe, a plâns și i-a spus că vrea să plece înapoi de unde a venit. Că bărbatul o batjocorește în toate felurile și că e mai tot timpul singură, fără prieteni și cunoscuți. Și că fără consimțământul lui scris e pierdută. Și uite așa a ajuns

Loránd la mâna lui da Samola. A făcut tot felul de comisioane sperând c-o să primească actul care să-i elibereze sora. Cale de întoarcere nu era:

– Nu, dragule, îi spunea ea, m-am săturat să fug și să mă ascund. Dacă e să plec de aici o voi face cu acte în toată regula.

Da Samola îl chemă într-o zi și-i spuse așa:

– Un profesor italian ar fi rezolvat problema de matematică referitoare la datele Paștilor, și anume cum trebuie modificat calendarul nostru ca data să coincidă cu mișcările lunii. Acum povestea e că manuscrisul o să fie trimis la Linz. Acolo o să aibă nevoie de peceți. Cu ele pe document, se poate înfățișa papei.

– Și ce vrei de la mine?

– Stai încet, prietene, zise da Samola zâmbind. Îmi trebuie numai o copie, e tot ce am nevoie.

– Pentru ce?

– Asta mă privește.

– Dacă nici cu scrisoarea în mână nu semnezi actul, te sugrum pe scaunul pe care stai acum.

Iar contele râse.

Ieși din Maribor prin porțile de nord-vest. Toamna se desfăcea în fața lui sub forma a nenumărate pete de culoare. Spre deosebire de vară și primăvară, care colorau vegetația intens, dar în palete restrânse, toamna venea cu o respirație mai mare și cuprindea în fața lui Loránd sate întregi, cătune, râuri și dealuri umbrite. Luncile se scaldau în tonuri de verde potolit. Pădurile în nuanțe de brun. Pe la amiază poposi la un han mai sărac (așa făcea întotdeauna după un atac cum fusese cel din noaptea precedentă, deși știa bine că fata nu prea avea cum să-l declare după ce se culcase cu el) și mănca pe săturate din fiertura pe care i-o puse în față hangița. Nu zăbovi, săltă pe cal după ce-și verifică încă o dată harta și își continuă drumul spre Graz. Dormi în șura unor oieri pentru un bănuț de tînchea. Femeia casei îi aduse o tocană lungă, o bucată de pâine

pe care Loránd o mănca cu plăcere și o cană de lapte. Plecă dimineața devreme, fără să salute pe nimeni, și grăbi pasul calului, dornic să-și întâlnească prietenul. În felul acesta, fără alte întâmplări, ajunse în satul lui Miograd înainte de lăsarea serii. Nemțoaica îl recunoscuse de la distanță, îl întâmpină într-o germană stricată rău, pe care Loránd n-o pricepea foarte bine, și trimise un om să se ocupe de cal.

– Miograd ajunge la lăsarea serii, îi spuse ea.

Loránd privi la cei doi copii de pe laviță și răspunse:

– Nu-i bai. Sunt ai tăi?

– Da. Pe cel mare îl cheamă Hans. Pe ăstaltalt Johann, spuse nemțoaica. Ți-e foame?

– Aș mânca, da, răspunse Loránd.

– Îți încălzesc îndată carne de oaie.

– Nu. Dă-mi-o așa, rece.

Când ajunse Miograd acasă, terminase de mâncat și se juca cu copiii. Se îmbrățișară și se căutară din ochi dacă erau teferi.

– Întreg, nevătămat?

– Da, răspunse Loránd.

– Ce te aduce? îl întrebă prietenul în timp ce-și desfăcea călțunii murdari.

– Am nevoie de tine. Am nevoie de cineva în care să am încredere.

– Să ieșim. Vreau să-ți arăt ce-am mai făcut în jurul casei, răspunse Miograd.

Apoi, după ce ieșiră, continuă:

– Vrei să vin cu tine.

– Da. La Linz.

– Dar e la cinci-șase zile distanță!

– Cinci zile, nu mai știi călări? Ce-i spui Irmei?

Loránd nu-i explică prea multe. Îi spuse doar că hârtia pe care voia să pună mâna era importantă pentru el și că ar fi fost mai bine să nu fie singur.

– Cine are hârtia? întrebă Miograd.

- Niște matematicieni.
- Și cum plănuiești să pui mâna pe ea?
- Trebuie s-o copiezi. În plus, știu un maestru ceasornicar. Sigur e băgat în povestea asta, spuse Loránd.
- O să-i spun că ți-a murit un unchi. Că ai nevoie de ajutor cu moșia.
- N-o să pricep niciodată de unde scoți toate minciunile astea. Încă mai crede că-s băiat de marchiz?
- Dar ești aproape băiat de marchiz! Și, apropo, vezi c-ai fost însurat acum vreo șase ani și nevasta ți-a murit la primul copil, spuse intrând s-o caute pe Irma.

Dormi rău în casa prietenului său. Se sculă însă înaintea tuturor și înșeuă caii. Femeia le pregăti ceva pentru drum și puse puține întrebări. Merse repede și vremea fu de partea lor: în afară de o rafală rapidă în cea de-a treia zi, cei doi prieteni înaintară spre nord pe o vreme aproape în întregime uscată. În cea de-a cincea zi, ajunseră la o răscruce. Un drum ducea direct spre orașul Linz, din depărtare, iar cel de-al doilea cotea la stânga și dispărea după copaci. Un uliu se ridică de pe o creangă și dispăru în pădure. Era către asfințit. Din cauza pelerinei sale, Loránd luă o poziție nefirească și părea tot timpul întors puțin, în așa fel încât calul însuși lua drumul în diagonală. Pe mantie, din partea de jos, fire de verde desenau frunze, într-o vegetație deasă ce aducea cu ierburi necunoscute locului. În bătaia vântului și a trapului cuminte, frunzele, în loc să pară vii, lăsau în urmă scânteii aprinse. Trase calul de hățuri și încetini. Miograd îi luă exemplul.

- De ce ne oprim? îl întrebă el.
- Loránd îl privi. Szentágotai Loránd, cel mai mare tâlhar din tot ținutul Triestului, cel mai temut hoț de bijuterii de la Innsbruck până la Zagreb și Ferrara, bărbatul de care se fereau spadasinii, bețivul înrăit, în stare să vrăjească până și călugărițele benedictine, întoarse o privire blândă, aproape candidă. Distins, cu bătaia pe loc a pasului de cal sub picioare, Loránd

urmări liniile dealurilor din spatele lui Miograd fără să spună nimic. Împletite într-un amurg cuminte, orizonturile lor suprapuse îi părură hoțului o bucată de mătase din rochia mamei sale, de acum mai bine de un sfert de secol. Și, cum se mișcau unele peste altele, descoperind văi, nori și păduri, lui i se arătară zâmbetul și foșnirea mișcărilor sale; ca o femeie imensă, întinsă peste jumătate din peisaj, sufocând natura.

- Sunt numai patru măștri ceasornicari în Linz recunoscuți în breaslă, spuse el. Maestrul Bernasius este cel care a făcut ceasul de pe turnul din Weimar. Al doilea este Timo ibn Ziyād, un arab despre care nu știu foarte multe. Se ascunde mult, dar îl găsim noi cumva. Pe al treilea îl cheamă Johann Fromm și probabil îl știi pentru că e mare meșter în arta ceasurilor de buzunar. Când a început, cu ceasuri-ouă pline de rubine din Persia, a făcut mare vâlvă prin Nürnberg. Dar să tot fie vreo 40 de ani de atunci. Al patrulea nu ne interesează. Îl cheamă Hutmacher, dar a fost ridicat la rangul de maestru abia de câțiva ani, așa că dacă matematicienii italieni îl caută o s-o facă la urmă.

- De unde ești așa de sigur c-o să caute un maestru ceasornicar? se încruntă Miograd.

- Nu se poate altfel. Pentru asta vin. Au nevoie de legile lor înainte să plece spre Roma. Avem noroc că le-am luat-o înainte.

- De ce ar avea niște matematicieni nevoie de semnături de la niște ceasornicari? insistă Miograd.

- Calculul datei Paștilor este într-adevăr treaba matematicienilor, însă tradiția calendarelor este legată în primul rând de ceasornicari și astrologi.

- Și ce știi tu despre toate astea?

- Mai multe decât tine, de asta-s sigur, zâmbi Loránd.

- Unde dormim?

- Știu eu un han bun. E pe străzile din nord, în apropiere de podul către piața de pește, îi răspunse Loránd.

Porni la trap în fața prietenului său care-și struni calul urmându-l. Apoi, pe nesimțite, trapul deveni galop, iar cei doi

începură să se ia la întrecere așa cum făcuseră de atâtea ori mulți ani mai devreme, apropiindu-se de Linz într-o goană nebună și tinerească. Iar de pe dealurile dimprejur se puteau vedea două puncte infime ce se apropiiau cu viteză de zidurile de piatră ale orașului austriac.

[ÎN CARE AFLĂM DESPRE UN ÎNVĂȚAT RĂTĂCITOR
ȘI DESPRE INTENȚIILE SALE.]

Se zvonise prin părțile locului că un învățat străin traversa cu o misiune importantă sudul Sfântului Imperiu. În ultimele luni ale anului 1581, fu văzut de mai multe ori în Burgundia, apoi țărani din Lorena îi admirară caleașca scumpă și inelele colorate, când cobora la vreo margine de pădure să-și dezmoștească picioarele. În scurt timp, ajunse la Innsbruck. Bărbatul se numea Christophorus Schlüssel, dar lumea îi spunea după supranume, Clavius.

Suabia era în anul acela mai frumoasă ca niciodată. Treisprezece râuri o traversau, lăsând-o verde, și nenumărate drumuri o făceau primitoare pentru călători în zilele călduroase. În preajma drumurilor, pe lângă poște și la intrările în orașe și sate, poduri acoperite de lemn și colibe pentru trecători ofereau celor oboșiți puțină umbră. Iar florile, explodate în culori dulci, se întindeau leneșe pe malurile umede și, uneori, pe dealuri. Și, întocmai cum locurile astea cântau o toamnă minunată, tot așa era și inima lui Clavius: curată și plină de speranță. Trăsura era cu patru locuri: o caleașcă modificată, cu roți mai mici, dar pe arcuri, numai bună pentru drum lung. La Innsbruck, după câteva zile de mers prin munți, Clavius poposi: îl aștepta aici pe Antonio, fratele unui bun prieten, ce urma să sosească printr-o altă vale direct din părțile Italiei. Clavius se născuse în nord, însă jumătate din viața lui până la cei patruzeci și trei de ani și-o petrecuse prin regatul Portugaliei